

THESEUS-JULKAISUARKISTON OHJAUSRYHMÄN MUISTIO 1/2016

Aika: Maanantai 25.4.2016 klo 12.00-15:50

Paikka: DIAK, Kyläsaarenkuja 2, Helsinki

Läsnä: Teemu Makkonen (Jyväskylän amk), puheenjohtaja
Hanna Saario (DIAK)
Kaisu Kinnunen, amk-opettajien edustaja
Tommi Pälli, amk-kirjastovirkailijoiden edustaja (Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu)
Nina Hyvönen, Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut

Asiantuntijat:

Tiina Tolonen, AMKIT-konsortio (Oulun ammattikorkeakoulu)
Minna Marjamaa, AMKIT-konsortio (Laurea amk)
Samu Viita, Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut
Poissa: Anna-Liisa Holmström (Lahden amk)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Teemu Makkonen avasi kokouksen, todettiin paikallaolijat, Anna-Liisa Holmström on vuorotteluvapaalla, ei etäosallistujia.

2. Järjestäytyminen, sihteerin valinta: Sihteeriksi valittiin Hanna Saario.

3. Edellisen kokouksen muistio käytiin läpi ja hyväksyttiin.

4. Rinnakkaistallentamisen tilannekatsaus

Parallel publications -kokoelmat on luotu sitä toivoneille yhteisöille. Tallennuksia niissä on toistaiseksi vähän, asian edistämiseksi tarvitaan mm. uusi tallennuslomake.

Uusi tallennuslomake rinnakkaistallentamiseen on määrittelyvaiheessa. Metadataa ei kuitenkaan ole ihan lyöty lukkoon vielä, viimeiset tarkistukset Dublin Core -

asiantuntijoilta puuttuvat. Kansalliskirjasto toivoo ratkaisuilta yhtenäisyyttä ja että metadata on tarkkaan mietitty jo uuden lomakkeen 1. versioon. Amkit-konsortion pitää kuvata lomakkeella kysyttävien tietojen pakollinen minimi ja lisättävät kentät, yksinkertaisen viitteen näkymä sekä missä tapauksessa ja mistä datasta muodostetaan alkuperäinen lähdeviite (sitaattiboksi).

Amkit-konsortio tarvitsee uuden lomakkeen pian, keväällä 2016, jotta rinnakkaistallentaminen saadaan käyntiin. Nopea toteutus onnistuu nykyistä lomaketta muokkaamalla ja kehittämällä, Samu Viita lupasi tehdä tämän, Theseus-rukkaset toimittavat määrittelyt. Jos lomake tehdään kokonaan uudelleen ja halutaan enemmän lisäominaisuuksia, prosessi vie paljon aikaa ja valmistuminen menee ensi vuoden puolelle.

Keskusteltiin lomakkeen kehittämisen vaihtoehtoista:

JYXissä on hyvä malli alkuperäinen lähdeviitteen esittämiseen ja myös RefWorks -vientiin (nappi nimekkeen vieressä). Altmetric-linkki, jota JYX myös käyttää, on tulossa jossain vaiheessa kaikkiin DSpace-julkaisuarkistoihin. Se käyttää kustantajien altmetriikkapalveluja ja mahdollistuu, jos artikkelilla on DOI.

Nyt esim. TAMKilla on Doriassa tallennuslomake, jolla saadaan tiedot myös OKM:n julkaisurekisteriin samalla, kun tallennetaan rinnakkaisjulkaisun tiedosto. DSpace ei taivu tähän kovin hyvin kuitenkin, joten julkaisutiedon keruuta ei kannattane ratkaista tällä.

Kustantajasopimusten eli artikkelien julkaisuoikeuksien tallentaminen DSpaceen on edelleen auki: Samu Viita selvittää, kuinka pian tämä voidaan toteuttaa teknisesti, esim. kuten JYXissä on tehty: sopimukset eivät ole julkisia, mutta tallennettu artikkelien rinnakkaistallennuksen yhteydessä. Toteutetaan näin Theseukseenkin: erillisenä tallennuksena lupapaperi bundleen sekä tallentajalta rasti lomakkeelle ruutuun, että julkaisuoikeus on varmistettu.

Näiden Parallel publications -kokoelmien sisällön linjaus Theseuksessa on myös mietittävä: minkä tasoiset artikkelit tallennetaan, miten monografioihin ja niiden osiin suhtaudutaan?

Pohdittiin pitäisikö tallennusten mahdollisten päällekkäisyyksien välttämiseksi luopua organisaation mukaisesta kansiorakenteesta, jolloin organisaatietieto löytyisi metadatasta. Tämä toisi kuitenkin muita ongelmia, koska DSpaceessa esim. valvonta ym. oikeudet ovat sidoksissa kokoelmarakenteeseen. Toistaiseksi ei siis muuteta tätä.

5. Pimeä arkisto – mistä on kyse?

26.4. Theseuksen kehittämisseminaarissa Esa-Pekka Keskitalo esittelee PASia ja Samu Viita pimeän arkiston toteuttamismalleja (esitykset verkossa seminaarin verkkosivun kautta: <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=57248814>). Toteutusta on jo kokeiltu onnistuneesti Kansalliskirjastossa.

Samu Viita esitteli nyt kolme mallia opinnäytteiden syöttöön: lähtökohtana syöttäjä valitsee julkaistaanko työ verkossa vai ei tai onko tiedostolle embargo. Tämän

tekniselle totutukselle on eri vaihtoehtoja. Ensimmäinen olisi ehkä selkein: Ei-julkaistavat jäävät pimeään arkistoon, julkaistavat kopioidaan lisäksi julkiseen instanssiin, mutta julkaisuun tulee pieni viive. Olisi hyvä, että kaikki metadata kuitenkin olisi julkista. Yksi keino voisi myös olla "ikuinen embargo". Ratkaisumalleja pohditaan lisää laajemmalla foorumilla 26.4. alkaen. Ei-julkaisemisen vaihtoehto pitää joka tapauksessa tehdä syöttäjälle vaikeammaksi valita jollain lisäehdolla esim. "Olen sopinut työn ohjaajan kanssa siitä että työtä ei julkaista verkossa" tms.

6. Theseus-päivä 26.4.2016 ohjausryhmän näkökulmasta

Teemu Makkonen toimii päivän puheenjohtajana ja Tanja Vienonen Kansalliskirjastosta sihteerinä. Päivä käsittelee pimeää arkistoa.
<https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=57248814>

7. Theseus-listoilta nousseita asioita:

Theseuksen organisaatiokohtainen aloitussivu: On pyydetty kehittämään organisaatiokohtaisen aloitussivun ulkoasua esim. Julkarin tapaan. Toivotaan mahdollisuutta nostaa oman organisaation julkaisuja tai opinnäytteitä aloitussivulla. ATT-hankkeen puolelta varsinkin haluttaisiin paremmat markkinointimahdollisuudet ja myyvämpi etusivu. Muutos on toteutettavissa kohtuullisella vaivalla, mutta siirtynee ensi vuoteen ja tehdään, kun on hyvä suunnitelma valmiina.

Onko nykyistä enemmän tilastotarpeita? Tiina Tolonen ja Minna Marjamaa ovat selvittäneet tätä kyselyllä. Aika vähän on tullut toiveita, joitain kuitenkin:

- Mistä aiheesta on eniten töitä eli aihegrafeille voisi olla tarvetta.
- Töiden määrä tietynä ajankohtana, tallennusten määrä tietyllä aikavälillä ym. kartuntatilastoja on toivottu ja helppo tehdä.
- Latausaika ja maa kiinnostaisivat myös, varsinkin rinnakkaistallenteiden kohdalla. Nykyisetkin tilasto-optiot voisi nostaa paremmin esiin ja helpommin haettaviksi Theseuksessa.

Altmetriikka-ominaisuuksia on tulossa, mutta ihan pian ei pystytä toteuttamaan.

Theseus ja Avoin tiede ovat esillä amk-kirjastopäivillä Jyväskylässä kesäkuussa 2016. Helsingin Liber 2016 -tapahtumaan ei Theseus tällä kertaa osallistu.

8. Muita esille nousseita asioita

- a. Julkaisuarkistojen asiantuntijaryhmän kuulumiset: Ryhmän tiedot wikissä: <https://www.kiwi.fi/display/Julkaistuarkistopalvelut/Organisointi> . Theseus-päivää 26.4. on ollut valmistelemaan erillinen kehittämisryhmä.

- b. 100 000 tallennusta Theseuksessa on tullut täyteen. Milestone-tallennus tehtiin OAMKissa ja ilahtunut tekijä on palkittu. Opinnäyte on ilmeisesti myös melko tasokas ja kiinnostava.
- c. Theseuksessa on latauksia yli 20 miljoonaa vuodessa, englannin kielisiä töitä 10 %, 3,5 % ruotsin ja 10 kpl venäjän kielisiä. Vuonna 2015 tehtiin yli 17 tuhatta tallennusta, nousu on ollut vahvaa.
- d. Kaisu Kinnunen jää syksyllä eläkkeelle ja työryhmään pitää hakea uusi lehtorijäsen. Olisi hyvä, jos löytyisi opinnäytteen ohjausta, tekijänoikeutta ja tutkimusjulkaisemista tunteva.
- e. Nina Hyvönen esitteli Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Kansalliskirjaston Kotilava -hanketta, <http://kotilava.fi/>. Teknisenä alustana hankkeessa kehitetään Open Journal Systems (OJS) -julkaisualustaa, <http://ojs.tsv.fi/>, myös pitkäaikaissäilytys, DOI ja ORCID-tunnisteiden käyttöönoton tukeminen kuuluvat kehitettävään pakettiin. Pitkällä tähtäimellä Elektran lehdet siirtyisivät OA-aineistoksi Kotilavalle.
- f. Theseuksen Finna-haravoinnin kehityksestä on tiedusteltu Finna-toimistosta: Keyword-kenttien sisältö voitaisiin ilmeisesti ottaa haettavaksi, mutta ei asiasanaindeksiin, koska dc.keyword ei ole kontrolloitua ja tarkistettua sisältöä.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:50.

Vakuudeksi

Teemu Makkonen, puheenjohtaja

Hanna Saario, Sihteeri